

Latvieteja

L A T G A L E S A V Ī Z E

Laika prognoze
Saule lec: 6:39, riet

Rādītāji	10.sept.	11.sept.
Mākoņu daudzums		
Nokrišņi		
Temp.dienā	19	15
Temp.naktī	12	13
Spiediens	755	753
Mitrums	51	85
Vēja virziens	DA	A
Vēja ātrums	4	3

Dekšārēs izskanējušā Kokļu dienas Latgalē

Dainis Mjartāns

Viļānu novada Dekšāres pagasta Madžuļos, kur tagad mājvietu radusi biedrība «Latgaļu sāta», savulaik dzīvoja pazīstamais kokļu meistars Donats Vucins. Pēc viņa grieztajām koklēm 200 km attālo ceļu no Rīgas deviņdesmitajos gados mēroja arī latvieši no ASV un Kanādas. Uz Donata koklēm

spēlēja Mineapolē, Ņujorkā, Torontā, arī Baltkrievijā, Lietuvā un Nīderlandē. Pēc meistara aiziešanas mūžībā tika sarīkots piemiņas pasākums, uz kuru aicināja Donata izgatavoto kokļu spēlmaņus.

Desmit gadu laikā Kokļu dienas kļuvas par tradicionālu pasākumu, kas dod iespēju iemācīties spēlēt kokli bērniem un pieaugušajiem.

tus, apgūt kokles spēli, saspēlēties, kl. referātus par tautas mūzikas instrumentu uzstāties kopīgā koncertā. Šogad Kokļu atbalstīja Latviešu fonds (ASV) un Viļvada pašvaldība.

Organizatoriem nebūtu pa spēkam zējos ekonomiskajos apstākļos sapulcēt plašu interesentu skaitu, it īpaši jauniešus. ■

Kultūra

Ar Latviešu fonda atbalstu izskanējušas tradicionālās kokļu dienas

Dainis Mjartāns

Viļānu novada Dekšāres pagasta Madžuļos, kur tagad mājvietu radusi biedrība „Latgaļu sāta”, savulaik dzīvoja pazīstamais kokļu meistars Donats Vucins. Pēc viņa grieztajām koklēm 200 km attālo ceļu no Rīgas deviņdesmitajos gados mēroja arī latvieši no ASV un Kanādas. Ar Donata koklēm spēlēja Mineapolē, Ņujorkā, Toronto, arī Baltkrievijā, Lietuvā un Nīderlandē. Pēc meistara aiziešanas mūžībā tika sarīkots piemiņas pasākums, uz kuru aicināja Donata darināto kokļu spēlmaņus. Desmit gadu

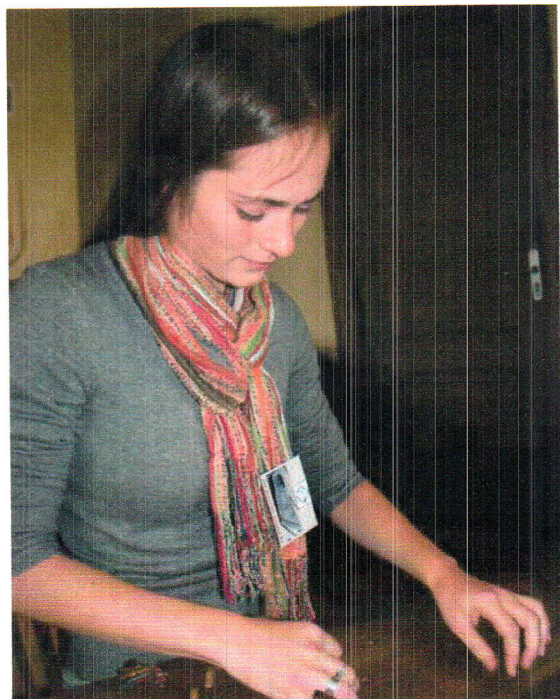
laikā Kokļu dienas kļuvas par tradicionālu sarīkojumu, kas dod iespēju jauniešiem satikt līdzīgi domājošus folkloristus, apgūt kokles spēli, saspēlēt, klausīties referātus par tautas mūzikas instrumentiem un piedalīties kopīgā koncertā. Šogad Kokļu dienas atbalstīja Latviešu fonds (ASV) un Viļānu novada pašvaldība, jo jāsaubās, vai organizatoriem vieniem pašiem būtu pa spēkam pašreizējās ekonomiskajos apstākļos sapulcināt tik plašu interesentu skaitu, it īpaši jauniešus un studentus. Pasākuma organizatore Marika Zeimule uzsver: „Lai gan kokli uzskatām par nacionālo instrumentu, etnogrāfisko kokļu spēle Latvijā nav plaši izplatīta. Var teikt, ka koklēšana ir kļuvusi par retu māku, tāpēc kokļu dienas dod vienreizēju iespēju – kopā sabraukt ne vien folkloras entuziastiem, bet visiem, kas brīvā atmosfērā vēlas ieklausīties kokles skaņās un pamēģināt

Kokļu dienu dalībnieki „Latgaļu sāta” Dekšāres pagastā

Jaunās koklētājas no Rīgas: K. Liede, L. Berga, M. Vidiņa un organizatore M. Zeimule

Latvīte Podiņa no Madonas

spēlēt paši.” Lai uzņemtu plašo viesu pulku, vairākas dienas Madžuļos strādāja biedrības „Latgaļu sāta” entuziasti – Astrīda Vucina, Mareks Gabrišs, Tenis Bikovskis, Eva Freidenfelde, Dainis Mjartāns un Agate Vucina.

„Latgaļu sāta” 28. augustā pulcējās koklētāji un viesi no Rīgas, Dobeles, Jēkabpils, Rēzeknes, Madonas, Dagdas un Kauņatās. Lielā daļā jauniešu bija ieradusies lai apgūtu kokles spēli. Šogad spēlētprasmi mācīja Andris Mičulis, Aivars Zariņš, Latvīte Podiņa, Agate Vucina u.c. Vecākais koklētājs, Tomariņu Kārlis ieradās ar kokli, kuru viņš pirmo reizi spēlējis 1940. gadā. Patikami redzēt sirmo kungu, saspēlējoties ar jauniešiem, kas koklēšanu apguva tikai šovasar, bet jau pierunājuši vecākus iegādāties instrumentu. Zīmīgi, ka viena no kaismīgākajām koklētājām ir 14 gadus vecā Lau-ma Berga, kas sava vecuma grupā Itālijā ieguvusi pirmo vietu Starptautiskajā baleta (!) konkursā „CITTA’ DI SPOLETO” un jau tagad redzama, dejojot uz Nacionālās operas skatuves Rīgā. Katram jauniešiem izstādi par kokli notikusi savādāk,

Klātesošos uzrunā Tomariņu Kārlis

taču lielākā daļa koklēšanu iemīļējuši „Latgaļu sātas” rīkotajās etnogrāfiskajās vasaras nometnēs. Ilmārs Strods no Madonas jau divdesmit gadus spēlē ermoniku, taču tagad nolēmis apgūt arī kokles spēli. Kristīne Liede, mācās Rīgas Emīla Dārziņa mūzikas vidusskolā: „Man koklētāju saiets ļoti patika, jo notika skaistā vietā un kokli spēle ļoti pozitīvi cilvēki. Šogad koklētāju saietā piedalījies otro gadu, bet nākamgad arī noteikti piedalīšos un mēģināšu piesaistīt vēl citus cilvēkus.” Kāda cita jaunie, kas koklētāju saietā piedalās katru gadu, teic: „Tas ir jauki, ja izdodas ieinteresēt jauniešus pievērsties etnogrāfiskās kokles spēlēšanai, un kokļu dienas arī šogad bija lieliska iespēja iepazīties un saspēlēties ar jauniem draugiem un domubiedriem, kam folkloras, tāpat kā man, ir sirdslieta.” Rīkotāji bija pacentušies izveidot izstādi par kokļu un citu etnogrāfisko ins-

trumentu tapšanu. Bet ar Latviešu fonda finansiālo atbalstu iegādāti instrumenti un pārējās nepieciešamās lietas kokļu darbnīcas izveidei. Vēl joprojām tiek lolota ideja izveidot pārskatu par kokļu izgatavošanas tradīcijām Anglijā, Austrālijā un Ziemeļamerikā, tāpēc „Latgaļu sāta” būtu priecīga saņemt ziedojumā trimdā izgatavotas kokles.

Kokļu dienu rīkotāja M. Zeimule ir visnotaļ apmierināta: „Kopā spēlējot, veidojot muzikālas ainas, sadziedoties, folkloras mīļotāji padara ciešākas saites savā starpā, iegūstot jaunus draugus, apmainās ar pieredzi un iespaidiem, tādejādi nostiprinot motivāciju turpināt šo nodarbošanos. Arī tie, kas vēl neprot spēlēt šo tautas mūzikas instrumentu, pasākuma iespaidā varētu pārdomāt iespēju kļūt par koklētāju.” Pasākuma organizatori nolēmuši nākamgad kokļu dienas rīkot Vidzemē.

valdības koalīcijas partijas pirms gaidāmajām Saeimas vēlēšanām sola saglabāt samazināto 10% pievienotās vērtības nodokļa (PVN) līkmi, kas šobrīd ir spēkā vairākām precēm un pakalpojumiem, Finanšu ministrijas darba kārtībā joprojām ir iecere nākamgad atcelt šo zemo līkmi, visam piemērojot PVN pamatlīkmi 21%.

Ar savu vēju

Labas lietas izdodas arī bez lielas naudas

Patlaban pedagogi Maikā Zeimulei jau pēc pilnas programmas rit mācību gada Emīla Dārziņa mūzikas studijā Rīgā, un uz Deklāras pagasta Madžūliem, kur vecāku mājās izveidojusi atgales tradicionālās kultūras centru "Latgaļu sātā", šobrīd brauks tikai nedēļas nogales un brīvdienās. Ču aizvadītā vasara bijusi ļoti labu notikumu un izsmiegi izdevušos pasākumu pīlētā, un, tos ir laika un attāluma mēru ūkojot, var saplānot nāmo. Koklētāju saiets atkal noteikti – gan kā godināts mūziķa aizgājūšajam, pazīstamajam Latīes koku meistaram Do-

nātam Vucinam, gan tāpēc, ka pasākums no ģimenes tuvāko draugu sanāksšanas jau pārtapis novada kultūras tradīcijā. Augusta beigās tas notika septīto reizi: ar nopietnu teorētisko sadalījumu, meistarībai līdzīgu pieredzes apmaiņu un priekšnesumiem, kurus baudīt bez īpašas aicināšanas ierodas ne vien tuvākie kaimiņi – Madžūļos sava simtņieks jauzu būs apgrozījis. Ierodas, ne jau materiālu labumu pievilināt, jo "Latgaļu sātā" ročba jāva atmaksāt ceļa izdevumus tikai koklētājiem. To nodrošināja ASV Latīešu fonda ziedojums. Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) atbalsta Dekārēs

šogad nebija, bet M. Zeimule to neuztver kā pāridarījumu. "Fonds piešķir naudu koklētāju dienām Vidzemē, kur bijām starp organizatoriem, un tā ir laba lieta," viņa saka. Vispār ar "Latgaļu sātā" izveidotāju un viņas domu-biedriem, kuru skaitā arī M. Zeimules mamma Astrīda Vucina, palīkam derētu aprunāties pesimisma maktiem kultūras darbiniekiem. Tiesa, vērienīgiem publiskiem pasākumiem sātās pieredze nederēs, taču cilvēkiem, kuri neatlaidīgi virzās uz noteiktu mērķi, ielāgojamā būs pietiekami. Manprāt, ļoti vērtīga ir Madžūļos apstiprinājusies patiesība, ka labas idejas attīstīšanu nekavē at-

lābums no Rīgas. Aizvadītajā vasarā "Latgaļu sātā" divreiz pulcināja bērņus uz nometnī etnogrāfiskā vidē. Lai tas īstenotos, M. Zeimule izgāja attiecīgus kursus, iegūstot šādas nometnes rīkošanai nepieciešamos dokumentus un zināšanas. Tām pievienojot savlaicīgu plānošanu, abas nometnes gluži kā gadu iepriekš aizvadītas tik interesanti, ka dalībnieku jūsmīgā stāsti kalpo par reklāmu nākotnei.

"Latgaļu sātā" pasākumu veiksmi nodrošina arī tas, ka organizatori labi apzinās varēšanas robežu un nemeģina par katru cenu nokļūt plašas uzmanības centrā vai daudz nopelnīt. Tas gan nav

konjunkturs, kas ir ļoti svarīgs, jo tas padarītu uzdevu nomaņmā. Mums nāksies ilgi un smagi kārtīties laukā no bedres, kurā esam nonākuši pašreiz tik rosiģo, vārdos paretīzo, pie varas atgriezties gatavo politiku valdība. Brīvība pieder pie demokrātijas priekšrocībām, nelāme tāi tā, ka Latvijas gādījumā demokrātijā ir tāda kā kāpura stadijā. Nav brīnuma, ka no cietuma pagaidām izsprukušie vis neģaida, kad beigsies izmeklēšana, viņi naski dulko ūdeņus un faktiski turpina noteikt politiku visos līmeņos.

Latvijas politiskajā vidē ir kāda hroniska kaite – gandrīz visi uzkāpi uz pretinieka gānīšanas slidenas takas un līdz ar to vienā rāvienā zaudē vairākus punktus, kaut arī citādi ir pārāki. Var teikt – viņi slikti spēlē. Arī ne visi žurnālisti ir ļabi spēlētāji – ne vienmēr viņi ar saramu biedru spēlē vienā svāra kategorijā, līdz ar to spēļ tikai mat ar galvu vai vāģi lebilist. Politiskās haizivis nav iespējams nokert (piekert) ar parastu mašķeri. Bet arī mums, klausītājiem un skatītājiem, kad nedomājot atļaujamies publiski izkliegt – tāds un tāds žurnālists ir pārdevies, labāk būtu iekost sev mēle.

saistīts ar bīklumu, bet laba izglītībā sakņotu prasmi padarīt iesāktu līdz galam un tik pievilcīģi, ka citiem gribas atkārtot. Kaut gan M. Zeimules veidojuma aktīvītātes pamatā vēltas novada kultūras manojuma uzturešana un kopsānai, tām ir liela vērtība valsts mēroģā pirmkārt tadģ, ka šādu nevālistisko grupu rošība palīdz veidoģies pilsoniskai sabiedrībai un atsevišķās reizģs pielīdzināma patriotiskās audzināšanas māģbstundai. Tā, piemģram, gribģtos sacģt par "Latgaļu sātā" iniciatģvu, kas palīdzģja atdzģmt Varakģģanu novada tautasģtģpam. Iespģjams, kāģdam šģs veikums nelģkas kaut kas

MONIKA ZĪLE